

**Prof. zw. dr hab. Bogdan Koszel**  
**Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM**  
**Poznań**

**Opinia o dorobku naukowo-badawczym i dydaktycznym dr Pauliny Pospiesznej ubiegającej się o stopień naukowy doktor habilitowanej na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM**

**1. Podstawowe dane o kandydatce**

Dr Paulina Pospieszna ukończyła studia w 2002 r. na Uniwersytecie im Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie studiowała zarządzanie i marketing na Wydziale Prawa i Administracji. W roku 2005 podjęła studia magisterskie i doktoranckie na Uniwersytecie stanowym w Alabamie. Ukończyła je po pięciu latach, w 2010 r., obroną pracy doktorskiej *When Recipients Become Donors: Polish Democracy Assistance in Belarus and Ukraine* uzyskując stopień naukowy doktora w zakresie nauk o polityce. Promotorem pracy była prof. Barbara Chotiner. W tym samym roku z powodzeniem ubiegała się o staż podoktorski, który uzyskała na wysoko notowanym Uniwersytecie w Konstancy w Badenii-Wirtembergdzie w zakładzie stosunków międzynarodowych kierowanym przez profesora Geralda Schneidera. Kolejny uzyskany staż podoktorski przypadał na lata 2011-2013 i związany był z pobytem Habilitantki na również prestiżowym Uniwersytecie w Mannheim. Pracowała ona w grupie badawczej kierowanej przez prof. Sabine Carey. W wyniku postępowania konkursowego na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w 2013 r. zatrudniona została w Zakładzie Kultury Politycznej kierowanego przez prof. dr hab. Tadeusza Wallasa.

Zgodnie z przyjętymi kryteriami ocenie podlegają najważniejsze obszary aktywności i zaangażowania dr Pauliny Pospiesznej, które sprowadzają się do:

- oceny dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia naukowego doktora
- oceny nabytego doświadczenia we współpracy międzynarodowej (staże zagraniczne i krajowe)
- oceny udziału w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

- oceny doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi krajowymi i międzynarodowymi oraz udziału w grantach badawczych. Organizacja konferencji naukowych
- oceny osiągnięć dydaktycznych
- oceny działalności organizującej i popularyzującej naukę. Nagrody i wyróżnienia

## **2. Ocena dorobku naukowo-badawczego dr. Pauliny Pospiesznej po uzyskaniu stopnia naukowego doktora**

Dr Paulina Pospieszna z pewnością należy do wyróżniających się politologów młodszej generacji, która swoim badawczym zaangażowaniem zdobyła sobie już uznanie środowisk naukowych specjalizujących się w stosunkach międzynarodowych ze szczególnym uwzględnieniem roli organizacji pozarządowych w procesie demokratyzacji krajów postkomunistycznych z państw Grupy Wyszehradzkiej. Profil badawczy Habilitantki jest wyraźnie ukształtowany i ukierunkowany. Z góry trzeba też powiedzieć, że kierunek prowadzonych badań jest niezwykle ważny i istotny dla reprezentowanej przez nią dyscypliny naukowej, zwłaszcza w okresie turbulencji i zawirowań, które przetaczają się przez Europę w drugiej dekadzie XXI wieku. W głównym obszarze zainteresowań dr P. Pospiesznej leży analiza wsparcia zewnętrznego (za pomocą różnych programów) organizacji pozarządowych działających na rzecz demokracji w Polsce, Czechach, na Słowacji i Węgrzech idących w kierunku promocji wartości demokratycznych w pozostałych państwach postkomunistycznych. Drugim nurtem poszukiwań naukowych pozostającym w tym samym obszarze badawczym było określenie skuteczności działań organizacji pozarządowych poprzez określenie sposobu ich docierania do przeciętnego obywatela. Tutaj wyraźnie widać, że obiektem szczególnego zainteresowania dr. Pospiesznej była młodzież. Ważnym pytaniem badawczym jest rodzaj i kształt promowanej demokracji a zwłaszcza rola odpowiednio dobranych programów edukacyjnych.

Kierując się tymi przesłankami, Habilitantka sformułowała tytuł osiągnięcia naukowego jako *Rola organizacji pozarządowych z państw Grupy Wyszehradzkiej w pomocy na rzecz demokracji w innych państwach postkomunistycznych. Ocena wpływu działań na społeczeństwo obywatelskie*. Choć tytuł osiągnięcia naukowego jest sprecyzowany merytorycznie, brakuje jednak w tytule wyraźnie określonej cezury dla prowadzonych badań. Czy dotyczy to badań prowadzonych przez Habilitantkę w latach

2013- 2018 w ramach grantu badawczego NCN? Czy też obejmuje to całościowy okres po upadku komunizmu ?

W skład osiągnięcia naukowego wchodzi dwie monografie, z których pierwsza (*Democracy Assistance Bypassing Governments in Recipient Countries: Supporting the „next Generation”*) uznana za pracę habilitacyjną opublikowana została w serii *Democratization Studies* w znanym wydawnictwie Routledge (London and New York) w 2018 r. Druga książka *Democracy Assistance from the Third Wave: Polish Engagement in Belarus and Ukraine* stanowi poszerzenie prowadzonych wcześniej przez Autorkę badań i wydana została w 2014 r. przez wydawnictwo uniwersyteckie Uniwersytetu w Pittsburghu w Pensylwanii również w serii *Russian nad East European Studies*.

W pracy habilitacyjnej dr P. Pospieszna podjęła się rozwiązanie wbrew pozorom trudnego zadania badawczego wymagającego niemałej wiedzy i doświadczenia. Z góry też sygnalizuję, że zaakcentowany w tytule problem badawczy został przez Autorkę dobrze odczytany i w sposób przekonujący rozwiązany. Z pewnością nie było łatwo, ponieważ wybrany przez nią problem badawczy jest wielowątkowy i wielopłaszczyznowy, co wymaga należytej dyscypliny badawczej i przede wszystkim wszechstronnej wiedzy. Sam tytuł został sformułowany w ujęciu dynamicznym. Struktura pracy jest logiczna i przejrzysta (sześć rozdziałów nie licząc Wstępu, Zakończenia, bibliografii, załączników i indeksu rzeczowego). Układ treści spójny i przemyślany. Tak więc tytuł, obszar badawczy i konstrukcja rozprawy nie budzą zastrzeżeń. Język jest komunikatywny, narracja prowadzona w sposób klarowny i rzeczowy, erudycja należy do mocnej strony całego wykładu.

Przystępując do pisania pracy Autorka zebrała obszerną bibliografię, gdzie praktycznie dominuje literatura anglojęzyczna, a polska występuje śladowo. Rodzi się więc automatycznie pytanie, czy w Polsce dotąd nie podejmowano żadnych badań w tym zakresie i dokonania Habilitantki są wyjątkowe? Należy jednak przyznać i podkreślić, że zgromadzona bibliografia jest reprezentatywna dla podjętego przez Autorkę przedsięwzięcia badawczego.

Lektura książki pozwala na sformułowanie określenia, że Autorka przykładnie panuje nad zebrany materiałem badawczym, posiada też dobrze zorganizowany warsztat naukowy. Nakreśliła metodologię badań, kładąc nacisk na założenia i pytania badawcze oraz metody badawcze. Silną stroną są narzędzia i techniki badawcze, a

zwłaszcza ankiety. Generalnie sądy, opinie i komentarze Autorki są na ogół precyzyjne, logiczne i spójne. Praca przyciąga uwagę, lektura wciąga czytelnika.

W obszarze osiągnięcia naukowego mieszczą się również 7 części prac zbiorowych oraz 6 artykułów. Kolejny, dodatkowy został złożony do druku i ukaże się w pierwszych miesiącach 2019 r. Analizując wartość przedłożonych artykułów i części prac zbiorowych warto zwrócić uwagę, że na ogólną liczbę 15 publikacji aż 12 napisanych zostało w języku angielskim. Istotne jest również, że część z nich ukazała się w wysoko notowanych listach rankingowych MNiSW (3 artykuły z listy A i 2 z listy B). W części z nich dr P. Pospieszna występuje jako współautorka z przeważającym jednak tzw. wkładem własnym.

W zakresie badań pokrewnych stanowiących uzupełnienie jej poszukiwań naukowych mieszczą się wydawnictwa podejmujące temat mediacji w wojnach domowych, wspierania demokracji i pokoju po zakończeniu konfliktów. Tutaj Autorka też może mówić o osiągnięciach ponieważ była współautorką 5 artykułów naukowych w języku angielskim (3 z listy A i 1 z listy B).

Kolejny z wątków naukowych, gdzie można mówić o dokonaniach Habilitantki koncentruje się na roli instytucji, polityk oraz społeczeństwa obywatelskiego w ograniczaniu ryzyka występowania katastrof zarówno naturalnych, jak i wynikających z działalności człowieka. Tutaj Habilitantka jest współautorką dwóch artykułów naukowych i jednej części zbiorowej (jeden z artykułów z listy A MNiSW -50 pkt).

I wreszcie najnowszy obszar badawczy, gdzie ostatnio Habilitantka skoncentrowała swoje zainteresowania są studia nad sankcjami ekonomicznymi Unii Europejskiej i ich skutecznością. W tym zakresie dr Pospieszna była współautorką 2 artykułów naukowych (jeden z listy MNiSW-14 pkt.).

Miarą jej osiągnięć naukowych jest liczba cytowań w prestiżowych indeksach. Jakkolwiek dr Pospieszna powinna te dane dołączyć do dokumentacji habilitacyjnej, to autor recenzji pokusił się o dotarcie do zebranych cytowań w internecie. Według wskazań *Web of Science* na jej liście (2010-2015) znajduje się 8 artykułów sporządzonych we współautorstwie. Natomiast w h-index wyróżniono ją 5 punktami za 14 cytowanych artykułów (ogółem 102 cytowań) w latach 2015-2018.

Reasumując tę najważniejszą część składającą się na całościowy dorobek Habilitantki należy stwierdzić, że po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nastąpił znaczący wzrost dokonań dr P. Pospiesznej w zakresie publikacji i to zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym. Jej książki, artykuły w pracach zbiorowych i w

periodykach naukowych napisane najczęściej we współautorstwie są znane w kraju i za granicą co wyraża się w wysokiej liczbie cytowań. Prace reprezentują wysoki poziom merytoryczny i warsztatowy. *Cum grano salis* można powiedzieć, że całościowy obraz jej dużych i pozytywnych dokonań nieco zaciemnia fakt, że większość jej publikacji powstała w kooperacji z innym naukowcami, co zawsze budzi wątpliwości związane z autorstwem pomysłu badawczego i inspiracją dla takich czy innych poszukiwań badawczych.

### **3. Doświadczenia we współpracy międzynarodowej (staże zagraniczne i krajowe)**

Nie ulega wątpliwości, że współpraca międzynarodowa jest silną stroną Habilitantki. Należy przypomnieć, że tezę doktorską przygotowała w USA. Następnie przebywała na dwóch stażach podoktorskich w Niemczech: na uniwersytecie w Konstancy (2010-2011) i Uniwersytecie w Mannheim (2011-2013), gdzie aktywnie włączyła się w prace tamtejszych grup badawczych. Wzięła ona udział w warsztatach na temat eksperymentów w dziedzinie pomocy zagranicznej organizowanych przez Uniwersytet Kalifornijski Davis w Waszyngtonie w 2017 r. Zaproszona została również do udziału w projekcie naukowym *Varieties of Democracy* na Uniwersytecie w Göteborgu i do uczestnictwa w europejskim projekcie badawczym *Comparative Interest Group* dotyczącym badania grup interesów. Wiele jej publikacji zawdzięczać należy współpracy w ramach członkostwa w COST Action encore (*European Network for Conflict Research*).

Imponuje liczba staży zagranicznych, o które z powodzeniem ubiegała się. dr Popieszna Obok już wspomnianych, należy wymienić pobyty naukowe na Europejskim Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą (2017), w ramach mobilności programu Erasmus na Uniwersytecie Sapienza w Rzymie (2015), Uniwersytecie Eötvös Lorand w Budapeszcie ( projekt NCBiR UAM – 2015), staż badawczy w Instytucie Badań nad Pokojem w Oslo (2013). Biorąc również pod uwagę fakt, że Habilitantka w dużym stopniu swoje prace naukowe publikuje we współpracy z badaczami z wielu krajów, można powiedzieć, że w tym segmencie podlegającym ocenie dr Pospieszna z nawiązką wypełnia wymagane kryteria i może jej to dawać powody do satysfakcji.

### **4. Udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych**



Międzynarodowa aktywność kandydatki do stopnia naukowego doktora habilitowanego przełożyła się również na jej czynny udział w zagranicznych i krajowych konferencjach naukowych oraz wykładach publicznych. Ogółem Habilitantka wystąpiła w 40 przedsięwzięciach o charakterze naukowym (wystąpienie z referatem, kierownictwo panelu, udział w dyskusji). Wyniki swoich badań w formie referatu zaprezentowała na 35 konferencjach o zasięgu międzynarodowym, przede wszystkim za granicą. Wygłosiła referaty w USA, Czechach, Szwajcarii, Holandii, Niemczech, Belgii, Australii, Francji, Brazylii, Włoszech na Węgrzech i Ukrainie. Jej pobyty zagraniczne uzupełniły 3 wykłady gościnne wygłoszone w Brazylii i USA.

#### **5. Doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi krajowymi i międzynarodowymi oraz udziału w grantach badawczych. Organizacja konferencji naukowych**

Dr P. Pospieszna posiada niemałe doświadczenie w ubieganiu się o finansowanie jej projektów badawczych ze źródeł zagranicznych i krajowych. Ogółem w latach 2011- 2018 była ona kierownikiem bądź koordynatorem 5 projektów naukowych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w ramach programów SONATA i BEETHOVEN, Uniwersytetu w Göteborgu, Antwerpii, Lublanie, Uniwersytetu w Rehampton w Wielkiej Brytanii oraz grantu badawczego Fundacji Fritza Thyssena. Jako wykonawczynie występowała w 3 projektach badawczych w ramach grup badawczych w Wielkiej Brytanii i Szwecji. Warto też zaznaczyć, że Habilitantka ubiegała się o kolejnych 5 interesujących grantów badawczych ze środków krajowych i Komisji Europejskiej, które jednak nie doczekały się sfinansowania.

Mniejsze doświadczenia Habilitantka posiada w organizacji konferencji naukowych. Uczestniczyła w pracach zespołu przygotowującego kongres IPSA w Poznaniu w lipcu 2016 r., gdzie zorganizowała i kierowała jednym ze specjalistycznych paneli. W styczniu 2014 r. zorganizowała wykład gościnny na WNPiD UAM dr Karen da Costa.

#### **6. Osiągnięcia dydaktyczne**

Główna działalność dydaktyczna kandydatki do stopnia naukowego doktora habilitowanego skoncentrowana była na zajęciach organizowanych na Wydziale Nauk

Politycznych i Dziennikarstwa UAM. Na kierunkach: Zarządzanie Państwem, Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna prowadziła ona wykłady, seminaria i ćwiczenia. Jednocześnie dla studentów anglojęzycznych na kierunku Stosunki Międzynarodowe prowadziła ona zajęcia związane z konfliktami regionalnymi i promocją demokracji oraz organizacji międzynarodowymi. Nie wymieniając konkretnie, w przedłożonej dokumentacji wspomniała, że była promotorką „kilkunastu” prac licencjackich. Nie wiadomo jednak, czy pełniła rolę recenzentki. Podczas staży podoktorskich w Konstancy i Mannheim również uczestniczyła w procesie dydaktycznym prowadząc w języku angielskim wykłady z dziedziny Stosunków Międzynarodowych i Międzynarodowej Polityki Gospodarczej. Godzi się wskazać, że uczestniczyła w trzech specjalistycznych projektach dydaktycznych realizowanych na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki. Pewnym uzupełnieniem jej aktywności dydaktycznej jest pełnienie przez dr Pospieszna funkcji promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Aleksandry Galus realizowanym pod kierunkiem prof. Tadeusza Wallasa i sprawowanie opieki nad wnioskiem grantowym wspomnianej mgr Galus, który został zakwalifikowany do finansowania w ramach NCN.

Biorąc pod uwagę zaangażowanie Habilitantki w procesie dydaktycznym należy stwierdzić, że posiada ona niezbędne doświadczenia w prowadzeniu zajęć ze studentami, a dodatkowym plusem jest fakt prowadzenia większości zajęć w języku angielskim.

#### **7. Działalność organizująca i popularyzująca naukę. Nagrody i wyróżnienia**

Ze względu na zainteresowania dr Pospiesznej, siłą rzeczy kładła on nacisk na promowaniu badań wśród organizacji pozarządowych. Opracowała ona specjalną metodę ewaluacji programów na rzecz demokracji stosowaną przez Fundację Liderzy Przemian. Udzieliła także w maju 2015 r. obszernego wywiadu dla „Życia Uniwersyteckiego” zapoznając czytelników ze swoją ofertą badawczą i warsztatem badawczym. Zważywszy na ponadprzeciętne ogólne zaangażowanie Habilitantki w różnych obszarach nauki i dydaktyki, na tym polu można mówić raczej o pewnym niedosycie.

#### **Ocena ogólna**

Przechodząc do generalnych uogólnień, należy podkreślić, że dorobek piśmienniczy dr Pauliny Pospiesznej jest znaczący w ujęciu ilościowym jak i jakościowym. Od czasu obrony pracy doktorskiej nastąpił znaczący wzrost jej zaangażowania naukowego i szerokie włączenie się w umiędzynaradawianie nauki. Jej oryginalne badania nad procesami wspierania demokracji przez organizacje pozarządowe w państwach postkomunistycznych w dużym stopniu mają charakter nowatorski i dobrze wpisują się w dyscyplinę naukową związaną z obszarem politologii i stosunków międzynarodowych. Jestem dogłębnie przeświadczony, że posiadając już tak bogate doświadczenie naukowe, eksperckie, dydaktyczne i zwłaszcza w zakresie organizacji badań naukowych, spełnia ona warunki, które należy oczekiwać od kandydatki do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Nie ulega wątpliwości, że wykazuje się ona wysokimi predyspozycjami do dalszego prowadzenia badań w charakterze samodzielnego pracownika nauki i – co należy podkreślić – dobrze funkcjonuje w międzynarodowym obiegu naukowym. Poziom merytoryczny i warsztatowy jej publikacji gwarantuje i wyraźnie wskazuje, że jest ona w pełni ukształtowaną, dojrzałą badaczką specjalizującą się w eksploracji interesującego pola badawczego związane z procesami demokratyzacji państw postkomunistycznych i roli odgrywanych w nich przez organizacje pozarządowe. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki stwierdzam, że dorobek naukowo-badawczy oraz dydaktyczny dr. Pauliny Pospiesznej odpowiada normom i standardom określonym w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych, tytule naukowym i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm. Dz.U. z 2005, nr 164, oraz art. 33 ust. z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki). Wnioskuje więc o dopuszczenie Pani dr. Pauliny Pospiesznej do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego

*Bogdan Koszel*

( prof. zw. dr hab. Bogdan Koszel )

Poznań, 2019-02-18